

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
กรอบแนวคิดของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ	16
ความหมายของสมรรถนะ	16
สมรรถนะครูผู้สอน	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอน	31
องค์ประกอบสมรรถนะครูผู้สอน	35
แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	39
ความหมายของความสามารถด้านภาษา	39
นิยามความสามารถด้านภาษาตามระดับชั้น	41
มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ตามระดับชั้น	42
งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	48
องค์ประกอบและตัวชี้วัดความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	52
ความเป็นมาของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	52
ความหมายของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	53
ธรรมชาติของสมองกับการเรียนรู้	54
วิธีการเรียนรู้ของสมอง	57
หลักการของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	58
การสอนภาษาไทยตามแนวคิดใช้สมองเป็นฐาน	67
งานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	72
แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะ	79
ความหมายของหลักสูตรฐานสมรรถนะ	79
ความเป็นมาของหลักสูตรฐานสมรรถนะ	80
วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฐานสมรรถนะ	81
ข้อดีของการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบฐานสมรรถนะ	81
องค์ประกอบของมาตรฐานสมรรถนะ	82
แนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	83
ความหมายของหลักสูตร	83
ความสำคัญของหลักสูตร	85
องค์ประกอบของหลักสูตร	88
ประเภทของหลักสูตร	94
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	99
รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร	100
กระบวนการพัฒนาหลักสูตร	106
การประเมินหลักสูตร	108

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม	116
กระบวนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	138
งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	143
องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	145
3 วิธีดำเนินการวิจัย	151
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมอง เป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	156
ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับสมรรถนะและตัวบ่งชี้ สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	166
ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	172
ขั้นตอนที่ 4 ทดลองและศึกษาผลการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมอง เป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา	185

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	199
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	199
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	199
	ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ..	200
	ตอนที่ 2 ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	219
	ตอนที่ 3 ผลการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	229
	ตอนที่ 4 ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา	253
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	269
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	269
	สมมติฐานของการวิจัย	270
	วิธีดำเนินการวิจัย	270
	สรุปผลการวิจัย	275
	อภิปรายผล	285
	ข้อเสนอแนะ	299
	บรรณานุกรม	301

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ภาคผนวก	317
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญและหนังสือขอความอนุเคราะห์	319
ภาคผนวก ข หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา	331
ภาคผนวก ค คู่มือการดำเนินการฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษา ของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา	359
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	441
ภาคผนวก จ กรรหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยและคะแนนทดสอบ สมรรถนะ	513
ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้	551
ภาคผนวก ช ประมวลภาพกิจกรรมการฝึกอบรม	575
ประวัติย่อของผู้วิจัย	583

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	การสังเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะครูผู้สอน	36
2	องค์ประกอบและตัวชี้วัดความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	51
3	การวิเคราะห์หลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานของนักการศึกษา	65
4	การวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร	93
5	ขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมอง เป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครู ระดับประถมศึกษา	154
6	จำนวนผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง	167
7	ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างสมรรถนะ และตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	212
8	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	220
9	ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	221
10	ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	225
11	การสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตร	230
12	การสังเคราะห์องค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	231

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความสอดคล้องของ ร่างหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษา ของผู้เรียน	248
14 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมและความสอดคล้องของร่างคู่มือ ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียน การสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษา ของผู้เรียน	249
15 ผลคะแนนทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ก่อนและหลังการฝึกอบรม	254
16 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการทดสอบสมรรถนะ ด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ก่อนและหลังการฝึกอบรม	255
17 ผลการศึกษาคะแนนการทดสอบสมรรถนะด้านทักษะในการจัดการเรียน การสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษา ของผู้เรียน หลังการฝึกอบรม	255
18 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการวัดสมรรถนะ ด้านคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน ก่อนและหลังการ ฝึกอบรม	256
19 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม	257

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
20	ผลการทดสอบระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการใช้หลักสูตรฝึกอบรม เมื่อเทียบกับเกณฑ์	259
21	ผลการประเมินระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ของครู.....	260
22	ผลการทดสอบระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน ของครู เมื่อเทียบกับเกณฑ์	261
23	ค่าดัชนีความก้าวหน้า (E.I.) ในการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนในการศึกษา ผลการจัดการเรียนรู้	262
24	สรุปการวัดและประเมินผลสมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา	381
25	คะแนนทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรม (รายบุคคล)	546
26	คะแนนประเมินสมรรถนะด้านทักษะในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา หลังการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม	548
27	คะแนนการวัดสมรรถนะด้านคุณลักษณะในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน สำหรับครูระดับประถมศึกษา ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร ฝึกอบรม	549

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	10
2 กระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน	116
3 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม	135
4 องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	146
5 ขั้นตอนกิจกรรมการฝึกอบรม	149
6 กระบวนการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ชั้นตอนที่ 1 ศึกษาสมรรถนะ	166
7 กระบวนการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ชั้นตอนที่ 2 ศึกษาปัญหา และความต้องการสมรรถนะ	171
8 การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบหลักสูตรฝึกอบรม	175
9 การจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบคู่มือดำเนินการฝึกอบรม	179
10 กระบวนการวิจัยและการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ชั้นตอนที่ 3 พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	184
11 องค์ประกอบสมรรถนะครูผู้สอน	201
12 องค์ประกอบและตัวชี้วัดความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	203
13 แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	205
14 ร่างสมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนการสอน โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน	208
15 การสังเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม	232
16 การสังเคราะห์องค์ประกอบของคู่มือดำเนินการฝึกอบรม	233
17 การสังเคราะห์หลักการของหลักสูตรฝึกอบรม	235
18 การสังเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตรฝึกอบรม	237

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
19 การสังเคราะห์โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรฝึกอบรม	239
20 การสังเคราะห์กิจกรรมของหลักสูตรฝึกอบรม	241
21 กรอบแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อพัฒนา ความสามารถด้านภาษาของผู้เรียนสำหรับครูระดับประถมศึกษา	252
22 ความเป็นกัลยาณมิตรของวิทยากร	265
23 การมีส่วนร่วมในการฝึกอบรม	266
24 การนิเทศติดตามช่วยเหลือ	267
25 การติดตามผลการจัดการเรียนการสอน	268
26 ประชุมวางแผนการฝึกอบรม	577
27 ประชุมผู้ช่วยนักวิจัย	577
28 ทดสอบสมรรถนะก่อนฝึกอบรม	578
29 ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน	578
30 พิธีเปิดการฝึกอบรม	579
31 บรรยายภาคการฝึกอบรม	580
32 การนิเทศโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้หลักสูตร	581
33 กิจกรรมการวัดและประเมินผลความสามารถด้านภาษาของนักเรียน	582